

1) смакування; 2) спогади; 3) журнал добрих справ; 4) просування соціальних взаємозв'язків; 5) оцінка цілі та її досягнення; 6) журнал вдячності; 7) вираження вдячності; 8) оптимістичне мислення. Також є корисні додатки «Мое благополучие», «ITF Wellbeing», «My Well-Being Index», «Well-Being for Kids and Teens», «Well-Being for Adults», «AJG Wellbeing Zone», «Live Happy», «Thrally Well Being», «myHealth and Well Being».

Також зазначимо, що є додатки для Android: «Whil: well-being and mindfulness»; «Happy Being – Mindfulness, wellness coach»; «Moodpath – Depression and Anxiety Test»; «Headspace», «Pacifica», «My Well-Being Index», «Cigna Wellbeing», «Breathe Well-being», «MindCare: mental well-being analytics made easy».

На наш погляд, саме комбінація методик різних психокорекційних напрямлень дозволить дотриматися принципу індивідуального підходу до кожного клієнта, а також створити необхідні умови для повноцінного особистісного розвитку та діагностики психологічного благополуччя людини. Тому необхідними є подальше наукове обґрунтування ефективності та всебічне розповсюдження інформації щодо реальних можливостей застосування психологічних мобільних додатків.

Список використаних джерел

1. Apolinario-Hagen J. Public acceptability of E-mental health treatment services for psychological problems: A scoping review. *JMIR Mental Health*. 2017. P. 117–119.
2. Lyubomirsky S., Lepper H. S. A measure of subjective happiness: Preliminary reliability and construct validation. *Social Indicators Research*. 1999. Vol. 46 (2). P. 137–155.

Кернякевич-Танасійчук Юлія Володимирівна,

доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри судочинства ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНА РОБОТА ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ: ЗМІЩЕННЯ АКЦЕНТІВ

Створення умов для виправлення і ресоціалізації засуджених є однією з цілей кримінально-виконавчої політики [1, с. 219]. При цьому слід зауважити, що серед арсеналу основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених важливе місце посідає соціально-виховна робота. Більше того, як слушно зазначає І. С. Яковець, на перший план під час роботи із засудженими має виступати не каральна сторона позбавлення волі, а запровадження адекватного рівня нагляду в поєднанні з необхідними соціально-виховними та психологічними заходами [2, с. 99].

Питання соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі є предметом аналізу численних наукових досліджень.

Так О. В. Таволжанський під соціально-виховною роботою із засудженими пропонує розуміти цілеспрямовану професійну діяльність відповідних суб'єктів, яка полягає у здійсненні зовнішнього впливу на поведінку засудженого з метою її подальшої позитивної зміни [3, с. 13].

Розглядаючи соціально-виховну роботу із засудженими до позбавлення волі на певний строк як форму диференціації та індивідуалізації виконання покарання, М. С. Пузирьов підкреслює, що характер соціально-виховної роботи залежить від виду установи виконання покарань та рівня безпеки. Зокрема, у ст. 124 КВК України зазначені лише основні форми і методи цієї діяльності щодо засуджених у місцях позбавлення волі (моральне, правове, естетичне, фізичне та інше виховання). В окремо взятій дільниці установи виконання покарань ці форми й методи конкретизуються з урахуванням особи засудженого, тяжкості вчиненого злочину та інших обставин, що мають суттєве значення для виправлення і ресоціалізації об'єктів соціально-виховного впливу [4, с. 176].

Василенко К. І. сформульоване авторське визначення соціально-виховної роботи у виправних колоніях середнього рівня безпеки в системі основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених, під якою слід розуміти інтегровану правову категорію кримінально-виконавчого законодавства, що втілена в систему засобів виправлення та ресоціалізації з метою надання зазначеним особам соціальної допомоги і підтримки, здійснення соціального захисту, сприяння у трудовому і побутовому їх влаштуванні після відбування покарання у виді позбавлення волі [5, с. 7].

Водночас автор пропонує виокремлювати у виховному процесі із засудженими у виправних колоніях середнього рівня безпеки такі складові:

а) соціальну роботу (надання засудженим допомоги у вирішенні соціальних проблем, сприяння відновленню й розвитку соціально корисних зв'язків та реінтеграція їх у суспільство);

б) виховну роботу (вплив на духовний і фізичний розвиток засуджених, корекція їх поведінки з метою досягнення позитивних змін особистості; це засіб духовного впливу на особистість засудженого, відновлення або прищеплення навичок правильної орієнтації в системі моральних цінностей, загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві);

в) психологічну роботу (надання засудженим психологічної допомоги, зниження психотравмуючого впливу умов позбавлення волі на особистість) [6, с. 245–246].

На основі проаналізованого соціально-виховну роботу можна визначити як діяльність персоналу органів і установ виконання покарань та інших соціальних інституцій, яка полягає в наданні не лише соціальної, а й психологічної допомоги засудженому, а також, яка пов'язана зі здійсненням педагогічного (виховного) впливу на засудженого з метою його виправлення та подальшої ресоціалізації. Тому, видається, що у системі основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених, передбачених ч. 3 ст. 6 КВК України, слід закріпити «соціально-виховну та психологічну роботу» замість «соціально-виховної роботи».

На думку І. С. Яковець, К. А. Автухова та О. В. Таволжанського, основною метою соціально-виховної роботи із засудженими є створення за допомогою засобів зовнішнього впливу необхідних умов для формування у засуджених основних компетенцій соціально адаптованої людини у сферах самостійної пізнавальної, цивільно-громадської, соціально-трудової, культурно-дозвільної діяльності та побутової сфері. Для цього потрібно вирішити такі завдання: вивчити потреби засуджених, визначити відсутні компетенції, обрати необхідні засоби зовнішнього впливу для створення умов їх набуття та зменшення негативних наслідків позбавлення волі [7, с. 139].

Одночасно варто наголосити, що під час організації соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими до позбавлення волі слід дотримуватися принципу здійснення цілеспрямованого та безперервного впливу на засудженого, а також диверсифікації форм (групова, індивідуальна) та методів (бесіда, лекція, дискусія, переконання, консультування тощо) такої діяльності, враховуючи специфіку окремих груп засуджених, рівень їхньої соціальної та педагогічної занедбаності.

Саме пошук нових форм соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими до позбавлення волі є актуальним питанням в умовах триваючого нині процесу реформування кримінально-виконавчої системи України. При цьому перевагу слід надавати індивідуальній роботі із засудженими, оскільки, як показала практика, негативними рисами масових форм соціально-виховного впливу на засуджених є їх формальний характер та малоефективність. Крім

того, важливим аспектом у веденні соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими до позбавлення волі має бути максимальне залучення громадських організацій до такої роботи.

Список використаних джерел

1. Кернякевич-Танасійчук Ю. В. Кримінально-виконавча політика України: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
2. Яковець І. С. Міжнародні методики оцінки ризиків і потреб засуджених: щодо їх ролі у процесі виконання покарань. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2014. Вип. 28. С. 99–106.
3. Таволжанський О. В. Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2014. 20 с.
4. Пузирьов М. С. Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі на певний строк як форма диференціації та індивідуалізації виконання покарання. *Юридична психологія та педагогіка*. 2013. № 1. С. 174–183.
5. Василенко К. І. Соціально-виховна робота в системі основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених у виправних колоніях України середнього рівня безпеки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 22 с.
6. Василенко К. Про деякі змістовні елементи соціально-виховної роботи із засудженими у виправних колоніях середнього рівня безпеки. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 244–248.
7. Яковець І., Автухов К., Таволжанський О. Виправлення засуджених через застосування кримінальних покарань: реалії та перспективи. *Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані*: монографія. Миколаїв: Гліон, 2016. С. 126–162.

Королева Анастасія Олександрівна,

студентка Дніпровського гуманітарного університета;

Корсунська Вікторія Валентинівна,

преподаватель кафедри педагогічної психології, факультета психології,
Дніпровського гуманітарного університета

ПОНИМАНИЕ ТРЕВОЖНОСТИ КАК ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ФЕНОМЕНА

Изучением тревоги, тревожности занимались с давних времен. Первое описание тревоги как функции «Эго» мы встречаем в работах Зигмунда Фрейда. В дальнейшем, к изучению этой темы прибегали представители как зарубежных стран, так и наши соотечественники: В. М. Астапов, Л. И. Божович, К. Гольдштейн, К. Э. Изард, И. В. Имедадзе, Д. А. Леонтьев, Р. Мэй, И. П. Павлов, Е. И. Погорелова, Т. А. Полшакова, А. М. Прихожан, Г. С. Салливан, Ч. Д. Спилберг, Дж. Тейлор, А. Фрейд, Ю. Л. Ханин, К. Хорни, А. Эллис и др. Активным периодом изучения тревожности является период 70-х начало 90-х годов XX столетия и продолжается до сегодняшнего времени.